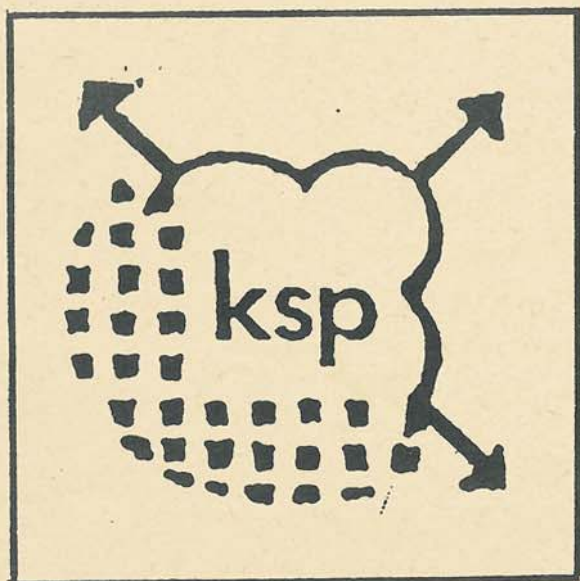
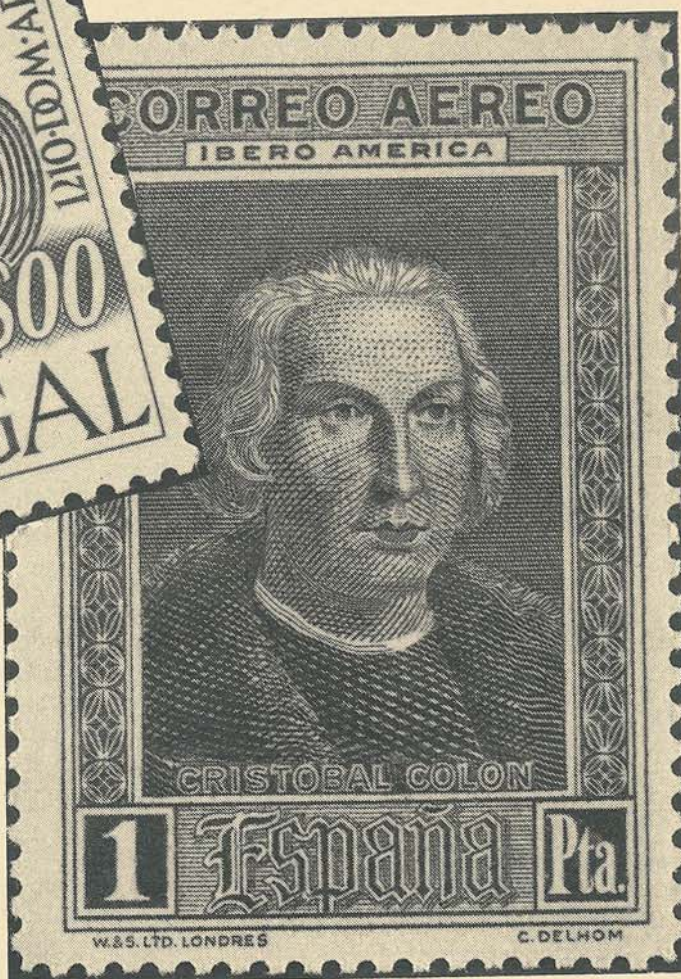


IBERIA



kontaktgroep
spanje ~ portugal



Cuba: de emissie van 1862

Zijn de vervalsers verslagen?

In dit artikel wil ik u graag iets vertellen over de eerste Cubaanse emissie die specifiek was afgestemd op lokale frankering binnen de stad Havana. Voordat ik dat doe zal ik u echter iets moeten vertellen over een emissie van 1860 die in Spanje is verschenen.

De Spaanse emissie van 1860

In Spanje verscheen op 1 februari 1860 een serie van zes zegels die in de catalogus is te vinden onder Ed. nrs. 51 t/m 56. De waarden bedroegen resp. 2, 4, 12 en 19 cuartos en 1 en 2 Real. Als afbeelding nr. 1 bij dit artikel ziet u een afdruk van het cliché waarmee alle zegels uit deze serie gedrukt zijn; alleen de waarde-aanduiding varieerde per zegel. Deze serie staat tegen forse bedragen in de catalogus genoteerd waarbij de zegel van 19 cuartos nog eens extra naar boven uitschiet met een waarde van ruim f. 3.000,- ongestempeld. Deze uitschieter is een gevolg van het feit dat slechts 15.000 zegels van 19 cuartos zijn gedrukt omdat alleen het posttarief tussen Spanje en België in die jaren 19 cuartos bedroeg.



1

Deze serie is de eerste die op gekleurd papier is gedrukt bij de FNS te Madrid. Het ontwerp is van de vaste graveur Don Jose Perez Varela. De zegels zijn ongetand, zonder watermerk en gedrukt op platen met ZOO clichés per plaat verdeeld in 2 groepen van 100 met enige tussenruimte tussen de beide groepen die elk gerangschikt waren in 10 rijen met 10 clichés.

Alhoewel geen bewust aangebrachte 'graveurcode' bekend is kan een echte zegel herkend worden aan het feit dat de witte parel in de uiterste rechterbovenhoek aan de bovenzijde uit het zegelbeeld zou steken als deze helemaal zou zijn afgebeeld. (Zie pijltje). Geen van de bekende vervalsingen heeft dit kenmerk.

Omdat ik hier niet veel meer over deze emissie wil zeggen verwijs ik u graag

naar de Unificado catalogus voor een compleet overzicht van bekende kleur- en papiervariëteiten, drukfouten, de 'barrados' versie en een getande versie van enkele van deze zegels en voor de Spaanse en zelfs Franse stempels die op deze zegels bekend zijn. Wilt u een compleet overzicht van alle vervalsingen dan verwijst ik u graag naar het boek van Dr Blas ('Manual del Experto en Sellos de Correos de Espana') waarin alle bekende vervalsingen van deze Spaanse zegels worden beschreven.

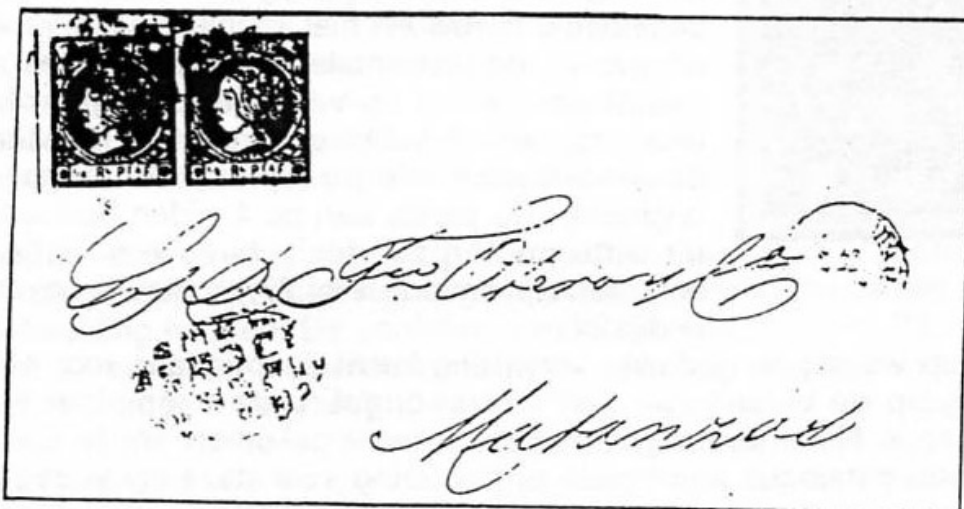
De Cubaanse emissie van 1862

Enige tijd na het verschijnen van de Spaanse serie is in Madrid met hetzelfde cliché ook nog een Cubaanse zegel gedrukt die in 1862 is verschenen. Omdat hetzelfde cliché gebruikt is, is b.v. het gemelde echtheidskenmerk eveneens gelijk. Deze zegel is in de catalogus onder Cuba terug te vinden als Ed.nr 11 en een voorbeeld van deze zegel wordt bij dit artikel getoond als afbeelding nr. 2. De zegel heeft een waarde van 1/4 'Real de Plata Fuerte' en hij is zwart van kleur. De in de koloniën gebruikte 'Real de Plata Fuerte' is 2 1/2 keer zoveel waard als de in Spanje/Castilië gebruikte 'Real de Vellon'.



2

De reden dat deze zegel verscheen was het gevolg van het invoeren van een speciaal laag posttarief van 1/4 Real de PF dat alleen binnen de stad Havana van toepassing was. Tot op dat moment had de minst dure zegel een nominale waarde van 1/2 Real de PF. Deze zegel bestaat op zowel wit papier als op vergeelbruind papier en hij is niet in andere koloniën gebruikt.



3

De zegel is zeldzaam op brief, want er zijn slechts weinig exemplaren uit dit lokale postverkeer bewaard gebleven. Voor een afbeelding van deze zegel op brief verwijst ik u graag naar bijgaande afbeelding nr. 3.

Alhoewel de Edifil-catalogus meldt, dat er zelfs "bisectado" exemplaren van deze zegel zijn, meen ik dit te mogen betwijfelen, omdat er geen afbeeldingen en prijsnoteringen bekend zijn. (bisectado = schuin doorgeknipte en dus maar voor de helft op brief gebruikt). Een tweede reden dat ik betwijfel of een "bisectado"-versie ooit heeft bestaan, is het feit dat er geen enkel tarief lager was dan de 1/4 Real de PF die binnen de stad Havana gold, zodat de verzender met een "bisectado" te weinig zou hebben gefrankeerd.

Voor het verdere verloop van dit verhaal is het noodzakelijk dat ik nog enige opmerkingen over het zegelbeeld maak. De zegel heeft fijne horizontale achtergrondlijntjes op nagenoeg alle plaatsen buiten de middencirkel waarin koningin Isabel II (naar links kijkend) staat afgebeeld. Bovendien is aan alle 4 de randen van de zegel een rij gelijke, keurig ronde witte pareltjes te zien met in ieder pareltje een 'half maantje' waardoor enige schaduwwerking wordt gecreeerd. Deze pareltjes staan op onderling gelijke afstand van elkaar en met enig geduld is vast te stellen om hoeveel parels het gaat: links 44, rechts 43, boven 36 en onder eveneens 36 parels. De parels die precies in een hoek staan zijn daarbij in beide richtingen meegeteld. Inmiddels voelt u al aankomen hoe dit verder gaat.

Vervalsingen van de Cubaanse emissie van 1862



4

De vervalsers moeten gedacht hebben: 'wat in Spanje kan kan in Cuba ook' en zij hebben deze zegel vervalst zoals blijkt uit de afbeelding nr. 4 bij dit artikel. Het gaat gelukkig om een slechte vervalsing die een 'blind paard' nog kan herkennen. Het zegelbeeld is ruw en met weinig gevoel voor detail uitgevoerd, de horizontale achtergrondlijntjes zijn niet overal parallel en op veel plaatsen gebroken, de letters zijn van ongelijke grootte en de rozetten naast de waarde aanduiding lijken niet eens op de originelen. De parels aan de 4 zijden bestaan alleen uit witte punten zonder schaduw-maantje en de aantallen zijn anders: links 27, rechts 29, boven 23 en onder 24

Deze op wit papier gedrukte vervalsing kocht ik vorig jaar voor een luttel bedrag op de veiling van KSP en dit ongebruikte exemplaar was dus blijkbaar in Nederland bij een van u terecht gekomen. In de Edifil en/of Unificado catalogus komt geen prijsnotering voor deze valse zegel voor. Normaal gesproken zou hier het verhaal moeten eindigen, ware het niet dat zich iets bijzonders heeft voorgedaan zoals hierna zal blijken.

Zijn de vervalsers verslagen?

Toen ik vorig jaar (notabene) in Amsterdam op de woensdagmiddag postzegelmarkt stond te speuren naar Spaans koloniale zegels vond ik tot

mijn verrassing de 3 zegels die als afbeelding nr. 5 bij dit artikel worden getoond. Bij nadere bestudering zal u blijken dat deze 3 zegels precies

5



hetzelfde zegelbeeld hebben dan de hierboven beschreven zegels uit Spanje en uit Cuba. Ze waren verschillend geprijsd voor slechts enkele guldens per stuk. Aangezien ik wist dat er maar 1 zegel (met een waarde van 1/4 Real de PF, zie hierboven) in de catalogus onder Cuba voorkwam heb ik voorzichtig geïnformeerd waarop deze verschillende prijsnoteringen waren gebaseerd. De verkoper hield vol dat deze zegels 'gewoon' in de catalogus vermeld stonden en het leek mij op dat moment passend om hierover niet met hem verder in discussie te gaan.

De zegels komen zoals ik al vermoedde in geen enkele mij bekende catalogus voor en toch kan ik u er meer over vertellen. In het in 1982 verschenen boek 'Handbook of Cuba, Part I, The Spanish Dominion' van W. Jones en R.J. Roy staat namelijk het volgende vermeld.

"Vervalsers hebben in Spanje een 4-tal zegels met Cubaanse waarde-aanduiding (dus in Real de Plata Fuerte) gedrukt en wel als volgt:

1/4 Real de PF - zwart - op dik, hard helder geel gekleurd papier

1/2 Real de PF - groen - op helder zalmkleurig papier

1 Real de PF - blauw - op helder zalmkleurig papier

2 Real de PF - rood - op magenta (paarsrood) gekleurd papier.

Het verschil met de originele zegels is dat die typografisch en deze lithografisch gedrukt zijn en er kan nog bij vermeld worden dat ze alle 4 een gelijke afbeelding hebben. De aantallen parels zijn als volgt: links 29, rechts 27, boven 27 en onder 31 parels (waarbij de parels in de hoek weer naar beide zijden worden meegeteld). De parels zijn niet allemaal even groot en soms ovaal en het schaduw 'halve maantje' in iedere parel is meestal een streepje of een punt. De horizontale achtergrondlijntjes zijn niet fraai, maar de rozetten naast de waarde-aanduiding zijn weer wel van redelijke kwaliteit.

Naar verluid was de Spaanse overheid aanvankelijk inderdaad van plan om een serie van 4 zegels voor Cuba te drukken, analoog aan de eerder verschenen serie in Spanje. Blijkbaar heeft dit de vervalsers aan het werk gezet, die, toen hun werk af was, het voor hen onaangename bericht moeten

Perfins Catalogus Portugal rond 1977

Dit artikel is een bewerking van een artikel uit de "Boletim do Clube Filatélico de Portugal" dat werd geschreven door de heer José Rodrigo Dias Ferreira. Na 1977 is er veel met de Perfins gebeurd. Ook heeft onze vereniging al eerder diverse artikeltjes over dit onderwerp in IBERIA opgenomen (zie nummers 4, 17 en 24). Toch hebben wij het navolgende artikel zoveel mogelijk in zijn oorspronkelijke staat gelaten om u een indruk te geven over situatie rond de Perfins in 1977.

De Portugese Posterijen hadden voor het gebruik van Perfins toestemming verleend aan particulieren in Portugal, Angola en op de Eilanden, zodat het gebruik op reguliere basis geschiedde.

Ambassadeur Georges Argyropoulos publiceerde diverse artikelen over de Portugese Perfins zowel in het Portugees als in het Duits (Der Sammler Dienst, 1965), maar sedertdien is er nooit iets verder gepubliceerd. Er is een groot gebrek aan literatuur op dit gebied.

Rond 1977 waren er drie bekende Perfin Clubs: The Perfins Club uit Amerika; de Security Endorsement & Perfin Society of Great Britain en de Duitse Arbeitsgemeinschaft für Inendurchlochungen.

Rond 1960 produceerden A.S. Barleson en W.J. Pieterse een catalogus van Portugese Perfins met enkele tientallen Portugese en zeldzame exemplaren van de Eilanden en Angola.

In het Statuut van de Postzegel van de CTT (Posterijen) van 1959 komt een eerste referentie aan Perfins in Artikel 51, waarin zij het gebruik van Perfins legaliseert.

Een classificatie van de Perfins is moeilijk, omdat er veel tijd is verstreken na het ontstaan van de Perfins zonder dat de verzamelaar er enige aandacht aan heeft geschonken. Vele initialen vallen niet meer te achterhalen, en er werden zelfs door diverse firma's dezelfde Perfins gebruikt.

Ook de contacten met de leveranciers van machines van de Perfins waren beperkt.

Eén van de grootste Tangen-fabrieken was het bekende huis Freire Gravador, dat zich in de Rua do Ouro te Lisboa bevond. Nu is er een boekwinkel gevestigd.

Wij kunnen geen waarde-aanduiding van de Perfins geven voor de handel want daar is in het verleden nooit aandacht aan besteed. Ja zelfs werden geperforeerde zegels als waardeloos beschouwd. Het is duidelijk dat geperforeerde zegels die nog op brieven zitten en vooral natuurlijk de hogere waarden, duurder zijn dan de losse zegels. Brieven laten een gemakkelijke identificatie vaststellen. Een Perfin collectie met poststukken

verhoogt uiteraard de waarde van zo'n collectie.

Nu de frankeerapparatuur in zwang is gekomen, verdwijnen de Perfins van het toneel en gaan een afgesloten verzamelgebied vormen. De onderstaande lijst is een zo compleet mogelijk rond 1977 en in december 1977 werden de volgende Perfins gebruikt:

Firmanaam	Initialen
General Motors de Portugal Lda.	GM
Sociedade Industrial Farmaceutica	SIF
Uniao de Transportes para Importacao e Comércio, Lda.	UTIC
Banco Totta Aliança SARL	TOTTA
J.C. Rodrigues & Ca. Lda.	JRC
Hotel Mundial	HM
Promatex - Produtos e Maquinas Texteis, Lda.	PM T
Fundições do Rossio de Abrantes SARL	FRA
Banco Espirito Santo e Comercial de Lisboa	BES
Companhia Uniao Fabril	CUF
Costa Nery & C.a. (Irmaos)	CN
Fabrica Ancora	FA
Fabrica de Fios e Cabos Eléctricos de Fernando Correia de Cunha Barros	CB
Uniao Fabril Farmaceutica, SARL	UFF
A Marialva-Sociedade Industrial e Armazenista de Azeite, Lda.	SIAA
Albano Ribeiro da Silva & Miguel Augusto Teixeira	A&M
Alcides Branco de Carvalho	AB
Edicoes Asa	ASA
Livraria Asa Papelaria	ASA
Nortemar-Agencia Maritima do Norte, Lda.	NM
Banco Nacional Ultramarino	BNU
Empresa Nacional de Publicidade - Diario de Noticias	DN
Ford Lusitana, SARL	FL
Papelaria Fernandes	PF
A Tabaqueira, SARL	T
Companhia Seguros "O Trabalho"	OT
Banco Borges & Irmao	BB
Laboratório Bial	BIAL
Nestlé-Produtos Alimentares, SARL	NPA

De betekenis van L, P en C is: L = Lisboa; P =
Porto; C = Coimbra.

Jan van Gerwen en Frits van Beekum.

A

A	13	Abecassis (Irmãos) Buzagles & C.º	L
A.B.	18	Alcides Branco de Carvalho	Vila da Feira
AB		Achiles de Brito & C.º	P
ABV		Manuel António & C.º Paulo Lda.	L
A.C.		Alliança Comercial de Miudezas	C
A.C.		António Coutinho	L
ACL	32		
AD & C	39	Adelino Diniz & C.º	L
AF	a) 66	A. Freire (Gravador)	L
A.I.	d) 27	Abecassis, Irmão & C.º	L
AIC	d) 25		
AIV	} b)		
JOS			
A.L.	29		
ALF	38		
A & M		Albano Ribeiro da Silva & Miguel A. Teixeira	Penafiel
AMBL	38	Antiga Merceria Bastos, Lda.	L
A.P.	c) 19	Azevedo, Pessi, Lda. / Equipamentos de Labora- tórios, Lda. e Soc. Corticelra R. Brás & C.º	L e Portalegre
A.P.I.C.	40		
APL		Algodoeira Portuense, Lda.	P
ASA		Edições ASA e Livraria ASA Papelaria	P
AT			
ATC			
A TELES		A. Teles & C.º	
AN	} b)		
JOS		58	

- a) monogram
 b) in twee lijnen
 c) de drie firmas gebruikten dezelfde initialen
 d) diagonaal

B

BA	37	Agência do Banco Aliança	P
B. B.	34	Banco Borges & Irmão	L
B. B.	28		
B. B.	38	Banco Borges & Irmão	L
BBC	a) 34		
BB & I	32	Banco Borges & Irmão	
B. C. P.	48		
BES	31	Banco Espírito Santo e Comercial de Lisboa	L
B. E. S.	50	Banco Espírito Santo e Comercial de Lisboa	P
BES	45	Banco Espírito Santo e Comercial de Lisboa	L
BIAL	41	Laboratórios Bial (Portela & C.º)	P
B & I	42		
B & I	45	Banco Borges & Irmão (Agência)	P
BIP	40	Banco Industrial Português	L
BP	23		
B. P. A.	46	Banco Português do Atlântico	
B. P. B.	36		
BPP	33		
B. N. U.	52	Banco Nacional Ultramarino	L
B. N. U.	52	Banco Nacional Ultramarino	L
B. U.	26		

- a) in twee lijnen

C

C. A	29	Sociedade Vinho do Porto Constantino	P
C. A	29		
C. A.	57		
CB		Fábrica de Fios e Cabos Eléctricos de Fernando Correia da Cunha Barros	
CDA		Comp. Distribuidora de Alcool (Alecolese)	L
CFCL		Comp. das Fábricas Cerâmica Lusitana	L
CFE		Caminhos de Ferro do Estado	L
CFE		Direcção dos Serviços Comerciais e Financeiros do Estado	L
CFP	37	Credit Franco Portugais	L/P
CFU	38		
CI	21	Comp. Seguros Comércio e Indústria Jaime Nascimento de Almeida	L
CI			C
C. I. M.	40	Centro Industrial do Minho	V. N. Famalicão
CIN		Corporação Industrial do Norte	P
CIPC	35	Comp. Industrial de Portugal e Colónias	L
CIU		Comp. de Seguros Ultramarina	L
CM	26		
C. M. & C.	b) 60		
CM&I	58	Cupertino de Miranda & Irmão, Lda.	P
C. M. & J.	b)		
CN	a)	Costa Nery & C.ª Irmão	T. Novas
		Costa Nery & Irmãos	T. Novas
		Comp. Nacional de Navegação	L
CNN			
COC	31		
C. P. M	37	Comp. Portuguesa Migueiro	L
CPL	26		
CPM	38		
CPRM	49	Comp. Portuguesa de Rádio Marconi	L
CASA AFRICANA		Freire da Cruz & C.ª, Lda.	L
CT	16		
CT	21		
C. U. F.	38	Comp. União Fabril	L
CUF	39	Comp. União Fabril	L
CUF	45	Comp. União Fabril	L
C. V. P.	40	Companhia Vinícola	P
	a)	<i>monogram</i>	
	b)	<i>in twee lijnen</i>	

D

DN	24	Empresa Nacional de Publicidade / Diário de Notícias	L
DN	25	Idem, Idem	L

E

EGT	a)	46 Empresa Geral de Transportes	L
E. H. L.		36 Estabelecimentos Herald, Lda.	L
E. I.	b)	50	
E. N. R.		22 Pentecado & C.ª	Faro
E. P.		37 E. Rau, Lda.	L
E. R.		43	
E. T.	b)	27 Tavares & Irmão	P

E.M.
E. M. L.

Eduardo Martins & C., Lda.

L.

a) *diagonaal*
b) *in cirkel*

F

F.A	20	Fábrica Ancora	L
FB		Janin Alves Barata de Farmácia Barral	L
F.C.	18		
FCL	17	Fernandes & C., Lda.	
F.C.L.	26		
FL	13	Ford Lusitana S.A.R.L.	L
F.L.			
FNPT	36	Fed. Nacional dos Produtores de Trigo	L
FNPT	42	Fed. Nacional dos Produtores de Trigo	L
FPFH	a) 43		
FPFH	a) 67	Fábrica Portuguesa de Fermentos Holandeses	L
FRA		Fund. do Rossio de Abrantes S.A.R.L. — Ros. ao S. de Abrantes	
F. V. C.	a) 29	Carlos Alfredo da Silva / Fábrica Vulcano e Colares	L

a) *in twee lijnen*

G

G. A CHIADO	a) 60	Grandes Armazéns do Chiado	L
G. A. CHIADO	a) 78	Grandes Armazéns do Chiado	L
G. A. do Chiado	b) 90	Grandes Armazéns do Chiado	L
GARANTIA	c) 76	Comp. de Seguros Garantia	L
GLS		Grémio da Lavoura de Serpa	Serpa
GECP		Grémio dos Exportadores de Conservas de Peixe	L
G & C		Gilman & Comandita	L
GM	26	General Motors de Portugal, Lda.	L
G. M.	39	A. J. Gonçalves, Lda.	L
G. S. A.	32		

a) *in twee lijnen*
b) *in drie lijnen*
c) *diagonaal*

H

H. B.	32		
H. B. C.	a) 49		
H. M.	26	Hotel Mundial	L
HPC	b) 31	Henriques Palmares, Cunha, Lda.	S. J. da Madeira
H. S. C.	b) 33	Harker, Sumner & C.	L

a) *verticaal*
b) *in twee lijnen*

I

IL	26	Fábrica de Preparação de Tecidos «A Invencível», Lda.	P.
----	----	---	----

J

JAE		28		
J. C.		21	Empresa do Jornal do Comércio e das Colónias S.A.R.L.	L
J. C. A. L.	a)	32	João Camillo Alves, Lda.	L
JCR			J. C. Rodriguez & C.ª, Lda.	L
JMFG & C	a)	76		
JNPP			Junta Nacional dos Produtos Pecuários	I
JNV			Junta Nacional do Vinho	I
J. W. & C.ª	a)	65	J. Wimmer & C.ª	L
			a) in twee lijnen	

L

L. C.		17	Leacock & C.ª, Lda.	Funchal
LL		16	Laranjeira, Lda.	
L. N. M. & C.	a)	58		
			a) in twee lijnen	

M

MBV	a)	38		
MD	b)		Direcção dos Caminhos de Ferro do Minho e Douro	I
MCC			Mutualidade na Construção Civil	I
M. O.		30	Mobil Oil Portuguesa	I
M. O. M.	c)	45		
			a) diagonaal	
			b) in strikvorm	
			c) verticaal	

N

NM			Nortemar. Agência Marítima do Norte	
NPA			Nestlé. Produtos Alimentares, S.A.R.L.	
NS & C		54		

O

O	a)	14	Jorge Eduardo Assis Paixão	I
O FUTURO	b)	56	Comp. de Seguros «O Futuro»	I
OT		19	Comp. de Seguros «O Trabalho»	I
			a) in cirkel	
			b) in twee lijnen	

P

PBC			Pereiras & Bacelar, Sucr.	P
P. B. S.		40		
P. C.		27	Caixa Sindical Profissionais do Comércio	I
PF		12	Papelaria Fernandes / Papelaria Fernandes, S.A.R.L.	I
PL			Alcina de Oliveira & Silva	P
P. M. T.		34	Promatese. Produtos e Máquinas Têxteis, Lda.	
P. P.		28	Comp. de Seguros «Portugal Previdente»	I

R

RC		José da Silva Reis & C., Sucrs.	P
R & C	45		
RI & C		Rodrigues, Irmão & C.º	L
R. LEÃO & C.º	a) 79	Ramiro Leão & C.º	L
R & S	43	Rau & Santos	L

a) in drie lijnen

S

S	a) 36		
SACOR		Sacor	L
SAN	41	Comp. de Seguros «A Nacional»	L
S.B.P. & C.º	b) 73		
SF	b)	Delegação da Soc. Geral de Comércio, Ind. e Transportes	P
SG	33	Soc. Geral de Comércio, Ind. e Transportes	L/P
S. G.	32		
S. I. A.	28	Sociedade Industrial Aliança	L
SIAA		A Marialva. Sociedade Industrial e Armazenistas de Azeite, Lda	
SICAR	36	Sociedade Imp. e Comércio de Automóveis e Reparações, Lda.	P
SIF.	31	Sociedade Industrial Farmacêutica	L
SL.	25	Silva Laires, Lda.	L
SLA	32	Sociedade Comercial Luso-Americana, Lda.	L
S. M. F.	c) 42	Sociedade de Mercarias & Familiar, Lda.	C
SP	27		
S. P. L.	26		
S. P. S.	37		
S. S. T.	36		
S. V.	23	Soc. Vacuum Oil Comp.	L
S. V.	23	Socony Vacuum Portuguesa, S.A.R.L.	L
S. V.	22		
S. V.	24		

a) in een driehoek
b) in twee lijnen
c) verticaal

T

T	34	A Tabaqueira, S.A.R.L.	L
TAIT	29	Tait & C.º, Lda.	L
TOTTA	34	Banco Totta	L
TOTTA	41	Banco Totta	L
TOTTA	a) 41	Banco Totta	L
TOTTA	41	Banco Totta	L

a) grote letters

U

UFA	30		
UFF	25	União Fabril Farmacêutica, S.A.R.L.	L
UFF	21		

UFF	25		
UTIC	26	União de Transportes para Importação & Comércio, Lda.	L

V

V & N	39	Vital & Narciso	L
VSM	37	Viúva de J. Sousa Monteiro	L
V. O. C.	35	Vacum Oil Company	L
VRL	27	Vilarinho & Ricardo, Lda.	L

W

WCC	35		
------------	----	--	--

S	a)	L. Van der Hilst & C., Lda.	L
3 Estulas		Martins Moraes & C., Lda.	L
1 Cruz		Virgílio de Almeida & João J. Gonçalves	L
	a)		

AÇORES

A	13		
B & I	45		

MADEIRA

BBC	a)	34 Blandy Brothers C.	Funchal
S & C		A. Vieira de Andrade	Funchal
	a)	Em duas linhas	

ANGOLA

A	13		
B.A	34	Banco de Angola	Luanda
M. O.	29		